

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se čena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 140.

V Ljubljani, v petek 20. junija 1884.

Letnik XII.

Pravna akademija in slovensko uradovanje. *)

Z Dunaja, 12. junija.

Vaš dopisnik iz Celovca v št. 132. spravi je misel na slovensko pravno akademijo zopet v razgovor. Na nekak čuden način prišel je pa do stavka, da je samo oni rodoljub, ki njegovega projekta ne spodbija. Da ta argument ne ovrže in zapre vseh pomislekov proti akademiji, naj mu pokažejo sledeče vrstice.

G. dopisnik trdi, da pravna akademija mora biti mogoča; „ut desint vires, tamen est laudanda voluntas“. Ali zakaj da mora biti mogoča, tega se ni potrudil dokazati in tudi ni povedal, kako si misli ustanovljenje akademije; ker želeli bi jo pač vsi, ko bi nam le kdo povedal, kako jo lahko izpeljemo, da bo imela vseh.

Pokazal bodem pozneje, da bi od začetka ne imeli slovenskih učnih knjig in da bi nemške nič ne koristile. Od kraja bi bili toraj slušatelji navezani edino na ustmena predavanja, se vé, da slovenska.

Kaj pa bodo dijaki imeli od tega? Zapisovati si tega, kar so slišali, ne bodo mogli, ker od naših gimnazijcev skoraj 100 odstotkov ne zna slovensko stenografovati, in kurentna pisava ne zadostuje, ker jim ne bo nihče narekoval. Za domače študije bi ne imeli ničesa v rokah, razun postav. Kar bi v kolegiji slišali, pozabili bi kmalo za vselej, in kako jurist, ki ne zna družega ko postav, dela skušnjo in koliko zna, mi še omeniti ni treba. Prijetno bo pač tako „študiranje“, ali koliko bo koristilo!

Za slovensko uradovanje bi pa že celó ničesa ne pridobili. Pravniki bodo slovensko trmino- in frazeologijo samo čuli, vadili se v njej nikdar ne bodo; predavanj vendar ne bomo mogli spremeniti v konverzatorije, kdaj bi se potem obdelala vsa snov?

*) Ta spis objavljamo, da se izvedo razne misli o pravni akademiji; da nas pa nihče ne bi po krivem sodil, naravnost povemo, da v tem članku izraženo stališče ni stališče „Slovenca“. Vredn.

Pa tudi upanje, da kdaj dobimo dovolj slovenskih učnih knjig, je zelo prazno. „Dovolj“ je v tej stroki mnogo, mnogo. Kdo nam bo vse spisal, in če že ne zahtevamo svojega, kdo nam bo vse predstavil? Slovenskih dijakov je malo, pravi g. dopisnik sam; knjige bi toraj ogromno stale; kdo bo dajal revnim dijakom denarja, da si jih omislijo. Vlada podpora je samo nov davek pod drugim imenom, in knjižnica bi nikdar ne mogla ustrezati vsem potrebam.

„Za prvo dobo zadostuje, da profesorske stolice samo za silo oskrbimo“, pravi g. dopisnik — za ves svet, kaj pa mislite, čemu so dobri profesorji? morda samo za parado! Kakoršno učiteljstvo, taki učenci — pri nas naj bi toraj cela generacija pravnikov zaostala v vednosti! To ne bi škodovalo samo njim, ktere bi potem, ko „si bo akademija sama izgojila profesorje za svojo potrebo“ (toraj dobre), hitro prehitel mlajši naraščaj, ampak veliko bolj ljudstvu samemu, ktero bi bilo slabim juristom izročeno; teh bi ne vodila toliko postava, kolikor spreten in jezičen advokat, ki ni nikdar nepristransk.

V začetku svojega sestavka pa g. dopisnik tudi sam pravi, da imamo tako malo juristov, ki bi slovensko uradovali. Profesorje bi pa samo izmed teh mogli jemati; koliko je pa med temi izvrstnih, za profesorsko mesto sposobnih?

Misel, da bi si pravniki to, kar bi jim profesorji ne mogli podati, nadopolnili z nemškimi knjigami, je vabljava, ali ne pomaga. Učiti bi se dijaki res mogli le iz nemških knjig, to kar bi se iz teh naučili bi jim ostalo, s tem pa tudi samo nemški pravniški jezik, ker slovenskega bi samo slišali in pozabili.

„Tako besedovanje prepustimo nemškutarjem! — Na suhem se še ni nobeden plavati naučil; ako ga pa porineš v vodo, mora breati in se pri tem plavati nauči“, beseduje g. dopisnik. Mnogo takih plavalcev jaz ne poznam, navadno se učé plavati dečki, ne da bi jih porivali v vodo; slišalo se je pa že o mnogih, ki so pahnjeni v vodo utonili in oni, ki je lahkomisljeno nesrečo prouzročil, zaslužil je ojstro kazen.

Da pa tudi nemškutarju mora zdrava pamet povedati, da se mora slovenskemu ljudstvu slovensko uradovati, o tem ni dvombe in upam tudi, da se tako uradovanje dá doseči brez pravne akademije v Ljubljani.

Zahteve naše so pri tem: imeti moramo dobre in temeljite juriste, ki znajo ob enem uradovati v slovenskem in nemškem jeziku. K prvemu nam pomore dobra fakulteta, k drugemu praktična vaja v pravniških jezikih; prvo zahteva vednost, drugo izurjenost.

Do znanosti tudi slovenskim juristom ni pot zaprta, ali praktična izurjenost v slovenskem pravniškem jeziku, te jim je le s težko silo in trudom mogoče doseči: tu je treba pomoči.

Da pravna akademija tu ni na mestu, skušal sem prej dokazati; malo kar bi na videz pridobili, plačali bi z veliko škodo. Ali dá se na drug način pomoči.

Na Dunajski in Graški univerzi ustanovi naj se seminar ali institut za slovenski uradni jezik, ali kakor bi se napravi že reklo. Naloga tega oddelka bi bila, vabiti pravnike v slovenskem pravnem jeziku s tem, da se od dijakov slovensko razlagajo postave, s pomočjo in v zvezi s predavanji, ktere v tistem tečaju obiskujejo seminaristi; da se v domačem jeziku govori o juridičnih predmetih, da dijaki pridobé vajo in izurjenost, slovensko porabljevati v nemškem jeziku pridobljene pojme. Bil bi to tako rekoč splošnji repetitorium v slovenskem jeziku, kjer bi se dijaki vrstili v slovenskem predavanji. (Samo postrani omenim, da bi to posredno tudi mnogo priganjalo k pridnosti.) Vodstvo bi pa imel lahko en učitelj za več predmetov. Od tega bi se le zahtevalo, da je dobro utrjen in vaje v slovenskem uradovanju, da vodi in pomaga dijakom pri njihovih vajah, da izbira predmete vajam ter nadzoruje obiskovanje in delovanje slušateljev. Jurističnih kapacitet bi ne potrebovali, praktična izurjenost v slovenskem pravniškem jeziku in pedagoška zmožnost bi morale biti glavne lastnosti takega učitelja.

LISTEK.

Sv. Sava — katolik.

(Po Franki-ju in Nilles-u.)

Strankarski zgodovinarji risajo sv. Savo kot protivnika zjedinenja z Rimom, dasiravno bi moral ravno ta svetnik biti srbskemu narodu voditelj v prašanji o cerkvi.

Že Stepan Nemanja II. (1159—1195) bil je združen z rimsko cerkvijo prav do svoje smrti. (Umrl je l. 1200, 13. febr. v samostanu Hilandaru na sv. Gori v 87. letu svojega življenja. Pravoslavni ga časté kot svetnika pod imenom Simeon 13. febr.) V pismu, ki ga je poslal njegov sin Stepan prvoevančani papežu Inocenciju III., je brati: „Mi vedno pazimo na stopinje sv. rimske cerkve, kakor tudi moj otec blaženega spomina, in vedno čuvamo zapoved sv. rimske cerkve in želimo kmalu odpraviti poslance k Vaši svetosti.“ (Theiner-Menum. slav. Meripional. I. pag. 6.)

Jednako so bili v cerkvenem obziru z Rimom

združeni tudi njegova žena Ana, pa sinovi Vuk, Stepan in Rastko (sv. Sava.)

Rastko, sin Stepana Nemanje II., je živel na dvoru svojega oca do 17. leta. V tem času pa nleti na lovu na nekega Rusa, meniha z Otoške sv. Gore. Ta vzbudi v Rastku ljubezen do samostanskega življenja. Rastko se odloči od lovske družbe, ter se podá na sv. Goro in tam v samostanu sv. Pantaleona sprejme meniško obleko, ob enem tudi ime Sava. Kmaló se preseli v samostan v Vatopedu. Ko je skrbni otec Stepan iztaknil njegovo bivališče, pošlje mu Sava ostrizene lase pa svojo (prejšnjo) obleko. Zraven pošlje tudi pismo do oca, polno nebeške pobožnosti. Na to otec potrdi njegovo dejanje, in pozneje, kakor je zgoraj rečeno, stopi celó sam v samostan, kjer je ostal do smrti. Sava je bil potlej v mašnika posvečen in od solunskega metropolita postavljen za arhimandrita (opáta.) Na prošnjo svojih dveh bratov Vuka in Stepana sprejme v oskrbovanje samostan v Hilandaru, kojega je bil sam prenovil.

Ko je nastal prepir med bratoma Vukom in Stepanom, pomiril ju je Sava. Oba sta prosila kraljevske krono od rimskega papeža Inocencija. Vuk je pisal papežu kakor „rhovnemu svečeniku i ve-

soljnemu papi“; a Stepan kakor „rhovnemu svečeniku i papi rimske cerkve sv. apostolov Petra in Pavla“. Prvorojeni Vuk v istini dobi krono od papeža; ali po celi Srbiji nikdar ni vladal. Na prošnjo Stepana pomiri Sava upornega Vuka; Vuk se je zadovoljil s tem, kar mu je bil otec Stepan obljubil.

Leta 1221 se podá Sava v Carigrad, kjer je bil z veliko častjo sprejet od cara in patrijarha, ki so bili isto tako združeni z Rimom. Ti ga nagovoré, naj bi — na prošnjo svojih zemljakov — prevzel metropolitno čast nad Srbijo in Primorjem. Da-si nerad, sprejel je vendar to dostojanstvo, ter se vrnil nazaj v Srbijo, da bi svoje ljudstvo podučeval v naukih prave in katoliške vere. Sedež je imel v Ipeku. Ker je bilo takrat malo biskupij, povišal je njihovo število na 12. In zapovedal je, da se ima po vseh teh okrajih učiti prava in katoliška vera, ki so jo izročili sv. apostoli in cerkveni učeniki.

Po smrti svojega brata Vuka zaprosi Stepan, a ž njim tudi sv. Sava, po episkopu Metodiju, krono od papeža Honorija III. Leta 1222 skliče Sava zbor vseh podložnih cerkvenih poglavarjev v Ipek in tu pred vsem duhovstvom in mnogobrojnim narodom venča Stepana s kraljevske krono. Od tod se je

Ako bi se o obiskovanju seminarov in delovanju v njem delila spričevala in bi se, recimo pri sodniškem izpitu, zahteval dokaz zmožnosti slovenskega uradovanja od onih, ki hočejo poslovati v naših krajih, bi nehale tožbe, da je slovensko uradovanje nemogoče. S tem bi se usadila korenina slovenskega uradovanja, ki bi ne usahnila v pesku.

Bes je omenjena naprava nenavadna, ali za avstrijske razmere je pomoč, ki ni neizpeljiva. Natančna osnova je naloga poklicanih mož in stvarnega premišljevanja.

Slovenski dijaki pa, katerim bi se naložilo malo več truda, pokazali bodo lahko dejansko, da so res vneti za blagor svojega naroda.

Nejevera je jalova.

(Dalje.)

Nravnost brez vere tudi v najnovejšem času toliko pripomore do prave omike, kolikor je to dosegla v starodavnosti. Kaj so pač mislili veliki modrijani starega veka pri svoji nezavisni nravnosti o prostosti in dostojnosti človeka? Suženstvo grškega in rimskega veka na to zadostno odgovarja. Kaj so mislili o detomorstvu? Le berimo spise Platona in čudili se bomo! Kaj so mislili o zakonski zvezi o sveti pravici otrok do nerazrušljive zveze njih starišev. Kako so sodili modrijani starega veka o pregrehah, ki se med kristjani ne smejo imenovati. Virgil, sicer kreposten, to gnjusobo opeva. Omotna soparica, ki se vzdiguje iz globočine človeške spačene narave, je omamila največe modrijane starega veka, ker jim ni svetila višja nebeška svetloba. Kakošen svet in kakošne ljudi vstvarja ta prosta morala ali nravnost, to vidimo jasno pred saboj, zapisala nam je to zgodovina vseh časov. Nam ni treba ozirati se nazaj na strahovitosti francoske prekucije preteklega stoletja, saj vidimo to ravno kar pred našimi očmi, vidimo da se ljudje, katerim so jemali vero na Boga in obetali nebesa tu na zemlji, vzdigujejo po vseh deželah v Evropi, in tirjajo tudi svoj delež v teh nebesah na zemlji. Le stavite svoje poslopje na tej podlagi, povzdiguje je kakor babilonski stolp od nadstropja do nadstropja nad krščansko nravno postavo, oblok boče zagrmel nad vašimi glavami in vas pokopal v razvalinah, in kakor nekdanji babilonski stolp boče tudi ta pričal o prevzetnosti človeški, katero Bog kaznuje. Ker nejevera mora spoznati, da ni doma na nravstvenem polju in da ji tukaj zori pšenica, potem se podá od tod na vednostno polje. Tukaj se dela nejevera, kakor da bi bila popolnem zmagala, razprostira svoj prapor in ponosno zakličče stoletju: „jaz sem vednost, in razun mene ni prave učenosti. Prej mora človek biti nejeveren, potem sme še le govoriti o pravi vednosti“.

Jojmene, ta učenost, ta! Ona je velika skrivnostna beseda, s katero se meni nič, tebi nič odpravljaja krščanstvo in cerkev, vsa vera na čeznaravno, na razodenje in vero. Le kar ona uči, to je resnica, kar ji nasprotuje je zmeda in laž, akoravno bi bil povedal to Bog sam. Pripisuje si predstvo, da povsod in nad vsem govori le poslednjo in razsodno besedo. Da je res tako, pogledjmo večino javnih

listov, pogledjmo vednostne liste, ki služijo duhu naših časov, pogledjmo dalje bukve, ki obravnavajo vednostne predmete v smislu nejevere. Kako nezmotljivo govore v imenu vednosti, kako nasprotujejo vsemu, naj boče še tako sveto in dobro vtrjeno, ako se ne slaga z njih vednostjo.

Vprašajmo pa vendar, kaj nam ponuja ta vednost, ki se tako košati, in kaj nam daje za nadomestilo temu, kar naj ji žrtvuje verna učenost? Kaj nam ponuja nejevera na polji modroslovja, podlagi vsih vednosti, brez katere ni mogoče postaviti trdnega in stanovitnega poslopja? Da, začnimo z metafiziko, ki se spreha kakti kraljeva vednost v državi najvišjih pojmov in z neovrgljivimi načeli gibanje misli vrede, kaj je nejevera dosihmal dosegla v ti državi, kjer vlada prosta misel? Mojstri nejevere se je previdno ogibljejo, kedar začenja se svitlo lučjo pregledovati njih meglene in nizke misli. Ali se je bojé, ali je ne razumó, ali ji ne prisojajo kake veljave. Pospeševali namreč niso metafizike, in novega niso nič na dan spravili. Kaj ima gmotnost tam opraviti, kjer vlada gola misel?

Ako vpraša modroslovje po začetku in smotru vseh stvari, kajti to je dvoje skrajnih točiek, okoli katerih se suče vse, kar je in biva in od tod se pojasnuje to, kar je med njima, zapazimo, da moderno modroslovje tukaj popolnoma v temi tava. Ako vprašamo namreč moderno neverno modroslovje, od kod pride vse to, kar mi pravimo, da pride od Boga, zviža se, toliko da se ne zvine, da bi postavilo namesto Boga nekaj, kar ne more povedati, kar eni imenujejo splošni zakon narave, drugi neizrekljivo osodo itd., naj to vse razume, kdor more. In to bi mi sprejeli za zdravi nauk! Postavite nevernega modroslovca pred umirajočega in vprašajte ga: kaj je smrt in kam pelje, ne dobite odgovora drugačnega, nego zmedenega.

Ako toraj moderno modroslovje ne vé povedati ničesa o začetku in izidu človeškega življenja in na tako vprašanje vse zmedeno odgovarja, kaj nam more zanesljivega povedati o dobi med začetkom in izidom o življenji samem, to mu je uganjka, ktere ne more rešiti. To je tedaj napravila nejevera iz modroslovja. Hvali se, da odgovarja na vse, a molči o vsem, kajti to kar vé, je otročarija vpričo teh glavnih vprašanj.

Feuerbach pravi, da se človek le o tem loči od živali, da je najbolj občutljiva stvar in je toraj počutnost njegovo bistvo; Arhtur Schoppenhauer pa dvomi nad vsem bistvom, njemu ni svet drugega nego volja in predstava samega sebe. Tu sensalizem (počutnost), tam pa skepticizem (dvoimljivost), oboje do skrajne meje. Nasprotje je toraj dovršeno, pa popolnoma ponižana je tudi vednost, ki se je imenovala pod Hegelnom in Fichte-jem absolutna (nasebna) vednost.

Učenci nejevere zanemarijajo toraj to vednost, ki je bila nekdanj tako ponosna, da so v nje imenu Boga hoteli odstaviti in iz krščanskega ljudstva napraviti pagansko, kakor je bilo to pred sto leti na Francoskem. Pristudilo se jim je modroslovje, ki samo o sebi ne vé, kaj je, popustili so vedo, ki se je ponosno nad vse povzdigovala in obrnili so se do tako imenovanih exaktnih (nadrobni) vednost.

(Dalje prih.)

Stepan imenoval „prvovenčani“. (Tega časti iztočna cerkev 24. sept. pod imenom: Simon, kralj srbski!) Krono pa je Sava prejel iz Rima po episkopu Metodiju, kojega je bil brez dvoma zaradi tega v Rim pošlal. To kronanje in poslanstvo dokazuje tesno zvezo sv. Save z rimskim papežem.

Čez nekaj let se Sava odpové metropolitiki časti ter se vrne na sv. Goro, kjer je živel že za mladih let. Sv. Gora je bila od leta 1213 pod vrhovnim pokroviteljstvom rimske stolice, toraj tudi v cerkveni zvezi z njo. Dvakrat je obiskal Sava sv. zemljo, kjer so vse kristjanske cerkve bile združene z rimsko stolico. Umril je l. 1237; pred smrtjo in po smrti so se godili čudeži po njem, ali zaradi njega. Vladislav, sin kralja Stepana, stričnik njegov, ga je dal prenesti iz Trnovega (na Bolgarskem) v domačo deželo in ga pokopati v samostanu v Mileševu. Tu je ostalo truplo 360 let; in tje so romali ljudje od raznih strani. Kako zelo so stari Srbi tega svetnika častili, dokazuje nam tudi to, da so ono deželo, kjer je svetnik počival, imenovali vojvodstvo sv. Save. Še le pozneje dobila je ime „Hercegovina“. Ko so pa divji Turki tudi to mesto vzeli, sežgali so truplo 27. aprila 1596. Pri tem se je bajje zgodilo še to: Ko se je pla-

men dotaknil ostankov svetnikovih, vzdignil se je od grmade proti nebu oblaček v tisočeri barvah. — To je neki pomenilo pobitje Turkov, ki se je kmalo potem dogodilo. — Po pravici je toraj pisal Balan (II. arhivar vaticanskih arhivov): „Ta dva brata (Stepan in Sava) bila sta katolika in pobožna, enega in drugega časte Sloveni kot svetnika (sv. Savo 14. januarija,*) Stepana pod imenom Simon kralj srbski pa 24. septembra) in jeden in drugi bil je brez dvojbe združen z apostoljsko stolico.“

A strankarska zgodovina ima sv. Savo (in tudi Stepana „prvovenčanega“) za protivnika rimske stolice. Isto tako si prilastuje sv. Cirila in Metodija in Aleksija, patrijarha 12. (24.) februarija.

Domači srbski izvori spominjajo, da je Sava odšel k caru Teodoru Laskaru in ga prosil, da bi dal srbski zemlji neodvisnega duhovnega glavarja. Na prošnjo sv. Save privolil je car, ter zapovedal Germanu, Carigradskemu patrijarhu (— ki je bil ta čas v Nikeji, kakor i Teodor —), da je uprav Savo po-

*) Namreč pravoslavni, pri Franki-ju str. 164 je brati, da ga je tudi katoliška cerkev prištela svetnikom; a tega nisem mogel drugod najti. Pis.

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. junija.

Notranje dežele.

Pred *graško porotno sodnijo proti anarhistom* je pričal Karl Wendel, izučeni mizar in vodnik pri c. kr. vojaških inženirjih, na dan spravi reči, ki pojasnujejo silno nevarne namene takozvanih anarhistov. „Leta 1881, pravi Wendel, sem po Tirolih popotoval. Ondi se mi je pridružil mož, ki je spremljal nekega poljskega vojnika, s katerim se pa ni kar nič razumeti mogel in sem jima jaz tolmačiti moral. Mož sam se je imenoval Anton Sirany in je imel na vozu same zaboje, s katerimi je kakor z jajci varno ravnal. V Inomestu preložil jih je na jako skrivnosten način na drug voz, meni je pa rekel, naj ga počakam zunaj mesta na mostu. Ko smo se potem proti Landecku podali, pravil mi je Sirany, da ga žandarji iščejo. V Landecku je pa kar naenkrat ponoči zginil in mi ga ni bilo celo leto pred očmi. Čez leto dni obiskal me je zopet v Pölsu, kjer sem delal in mi je mnogo novega pravil o socialnem gibanju. V Gradcu sem pristopil k katoliški družbi, kjer sem zopet na Siranija naletel. Skušal me je pregovoriti, da bi se pri katoliški družbi izbrisal in bi h delavskemu društvu pristopil, kar sem mu pa takoj odbil.“

Ko sta šla nekega dne proti Puntigamu na sprehod, ga je Sirany nagovoril, da naj bi v železniški nasip zavrtal rov in ga razsul, ali pa naj bi spodkopal pečino Bandlwand, ki se blizo Peggau-ravno nad železničnim nasipom dviguje. Sirany je rekel, da se hoče na ta način za svojega očeta maščevati, ki je bil krčmar v neki kosarni in se je vsled prepira z nekim podpolkovnikom vstrelil. To vse godilo se je nekaj dni pred cesarjevim potovanjem. Ko Wendel Siranija vpraša, kaj naj bi se z podkopanim nasipom zgodilo, pravi ta, da bi se moral pred cesarjevim prihodom razsuti, tako da bi mu ne bilo mogoče v Gradec; če bi se pa ravno takrat, ko bi počilo, čezenj peljal, bi pa tudi ne bilo nič napačnega, pristavi kar tako mimogredé Sirany in vtihne. Konečno mu je še rekel, da naj pride zvečer v gostilno „zum Königstiger“. Drugi dan je šel Wendel res tje, pa ni nobenega dobil. Le suh krčmar mu je prišel nasproti. Ko ga Wendel po Siranija praša, pravi oni, da naj le zvečer pride, da ga bo že dobil in še več drugih gospodov. Ko se mu je naposled Wendel predstavil, vslikne gostilnik: „O vi ste tisti slavni mož, kterega nihče ne pozná!“ Nato je Wendel odšel zopet v Pöls delat in kmalo pride za njim pisanje, v katerem ga Sirany poziva, da naj se loti razširjanja socialnih tiskovin. Takoj na to pisal je Siranyju na Dunaj in pismo dal na recepis, kakor mu je bil Sirany naročil. Pismo se je z Dunaja vrnilo.

Wendelna jela je vest peči. Vzel je pismo, šel je k okrajnega sodišča vodji v Feldbach, kteremu je vse razodel in pismo, katero je bil Siranyju na Dunaj poslal, oddal. Ondi stoji pisano: „Tukaj imate zopet vse! Ne maram z Vami dopisovati. Jaz sem avstrijski vojak, kristjan in verujem na večnega Boga; vi ste pa vsmiljenja vredne kreature, kar ste vsakemu poštenjaku v oči dokazali. Kdor hoče delati, najde zadosti dela! Čof (Wusch!) tu imate moralčno klofuto. Jaz sem le mizar in noben zgodovinar in tudi nobenih častnikarskih vednosti nimam; toda če bi jih imel, za vas ne bi jih hotel porabljevati.“ To pisanje napravilo je velikansk vtis na porotnike. Državni pravdnik in sodniki jeli so Wendelna na vse strani kar vse križem izpraševati, toda vse zastonj; on je vedno določno in v soglasi odgovarjal in resnico svoje izjave dokazal. Predstavili so mu tudi vse zatožence, če morda ne bo v katerem izmed njih Siranija spoznal, kajti pod tem imenom v Gradcu ni bil nikdo oglašen. Tudi Pronega so sklenili vpra-

višal na to dostojanstvo. To je vse opravil German, kakor dé Domicijan (učenec sv. Save l. 1243). Zgodilo pa se je to po srbskih letopisih l. 1219. In ko je prišel Sava domov — pišejo srbski historiki, dasi brez dokazov —, venčal je brata Stepana. — (Prej smo čuli: da je Sava prejel krono od rimske stolice, a sedaj pa, da od Bizantinskega cara. Kako se to vjema? Poleg tega opozarja tudi Filaret, (po mnenji Perona najboljši pisatelj današnje iztočne cerkve) tu na kronologično nepriliko, da je car Teodor umrl l. 1221, German pa je še le l. 1226 postal patrijarh.

Tudi v naši slovenski „Občni zgodovini“ v 9. snopiču, na str. 672 je brati, da je Sava Stepanu svetoval, naj se loči od katoliške cerkve; da ga je venčal s krono, ki mu jo je bil Bizantinski car poslal in da se je Stepan očitno odpovedal katoliški cerkvi! Od kod to?

Že strokovnjaka in velikana na zgodovinskem polju, Šafarik in Rački sta svarila, da imamo biti previdni pri porabi domačih izvorov, kakor so n. pr. življenja kraljev in svetnikov; naj bodo pisani po Domicijanu ali po Danilu, ali po ostalih jednošljenjih. Povestničarji onih časov so pisali po duhu, s

šati, če pozna Siranyja. Zatoženec Schrank je obdolžen povrh tega, da se je vdeležil zarote na cesarjevo življenje, tudi še razširjanja prepovedanih tiskovin. Ravno zaradi poslednjega hudodelstva je bil že enkrat poprej pred sodnijo zatožbe oproščen. Priče so se pa tako izjavile, da je vendarle res prepovedane tiskovine razširjal. Priča gospa Müllerjeva pravi, da ji je nek neznan človek zažugal gorjé, ako bo kaj izpovedala. Schrank trdi, da je zvedel, da se je Müllerici 300 goldinarjev ponudilo, ako bi hotla slabo za anarhiste govoriti. Müllerica pa odločno pravi, da to ni res in pravi, da je Schrank že popred dobro vedel, da bodo v Trstu cesarja napadli.

„Vse ali pa nič“, to je sedaj glasilo *nemško-liberalne stranke* ko je nastopila rakovo pot, po kateri je sedaj že dospela do brezdna, kjer se „izdajalstvo države“ pričinja! Imela je še pot odprto, po kateri bi bila dospela, če tudi ne do gospodarstva, vsekako pa do zdatne in spoštovanja vredne skupine, ako bi se bila ravnala vsa po načelu, kterege je zapisal moravski poslanec Chlumetzki na zastavo svojih pristašev in to je: kompromis. Nekaj prijenjati bi bilo treba, in še bi bila stranka na svojem „šimeljnu“ ustavoverstva, če tudi lažnjivega, kajti najboljši in najkrepkejši ustavoverci v Avstriji so sedaj Slovani, ter le oni edini se potegujejo za vse to in vedno odločno vse to povdajajo, kar avstrijska ustava svojim narodom hrani in brani; Slovani so toraj edina opravičena ustavoverna stranka, — dalje jahala in gimpeljne lovila. Da bi se ji bilo to posrečilo, dokazal je Chlumetzki sam na Moravskem, kjer je izpeljal kompromis, ki tam pač ne bode vtrdil sedanje vladne stranke. Toda Plener pa ne mara kompromisov; on hoče vse ali pa nič! Ker mu „vsega“ v sporazumljenji z avstrijskimi narodi, t. j. s Slovani ni bilo mogoče doseči, vrgel se je na drugo stran. Obrnil je svoj politični kožuh in jel povdajati nemško-narodno politiko. Ali ima ta v Avstriji pravico? Ne in še enkrat ne! Nemško-narodna politika je edino v nemškem cesarstvu na svojem mestu; kar se je v Avstriji nabaja, jo je odveč, in diši po veleizdaji! in ljudje, ki poslušajo njen glas, niso več Avstrijanci, temveč pristaši Bismarkovi. Od tistega trenutka, odkar so se priznali k njenemu izpoznanju, odvrkli so raz sebe avstrijsko domoljubno zavest in postali so izdajice svojega cesarstva in svoje domovine. Kdor ni z mano, ta je proti meni, velja tudi v polnem pomenu besede v političnem oziru glede posamičnih držav. In to je sedaj v Avstriji bivša levica, tudi bivša fakijska opozicija ali sploh nemška liberalna stranka imenovana. Le enega koraka še potrebuje in izvršila bo, kar si je zapisala na sramotno svojo zastavo, namreč zvezo z nemško narodnostjo in poraz avstrijske solidarnosti!

Ruski, časniki si vse prizadenejo, da bi med *Rusini v Galiciji* kolikor mogoče mnogo propagande napravili za prestop k pravoslavni ruski cerkvi. V tem smislu zdelal je tudi dvorni svetnik Dobrzanski memorandum, v katerem zahteva, da naj se skliče občni zbor vseh grkokatoličanov, t. j. Rusinov iz Galicije, Bukovine, in Dunajskih grkokatolikov. Na tem občnem zboru naj se sklene skupni prestop vseh grkokatolikov k ruski pravoslavni cerkvi. Memorandum ali spomenica ima baje več kakor tisoč podpisov. Spomenica pravi, da je tak zbor sedaj „silno potreben“. Cela Galicija ga želi, le treba je na to gledati, da se bo od posvetovanj kolikor mogoče poljski in latinski vpliv zadrževal. V Galiciji bi se bili že zdavnej zdavnej za to odločili, ako bi cela zadeva ne bila svojih zaprek imela; te so se pa sedaj odstranile in se je sledeči spored napravil: Z ozirom na to, da se ruska narodnost v Galiciji zaradi ptujega vpliva na zedinjenje do sedaj ni zamogla dostojno razvijati; iz ozira na to, da je ta vpliv dosedaj branil zopetno (?) vpeljavo običajev izhodnje (pravoslavne) cerkve v grško-katoliški in združenje grško-katoliško z rusko pravoslavno; smatrajo si ruski domoljubi po Galiciji za svojo dolžnost: 1. sklicati posvetovalni

kojim so bili navdahnjeni in čestokrat so med seboj v protislovju.

I dandanes nahajamo pri zagovornikih pravoslavja mnogo zavijanja in pačenja dejanskih dogodkov. To nam pričate tudi okrožnici Kotorskega in Zadarskega pravoslavnega biskupa, o priliki slovanškega romanja v Rim. Kdor resnice noče videti in slišati, zatisne oči in zamaši ušesa. — Naša in pravoslavna vera je ista; male razlike, ki so med nami, so nesporazumljenja, ali pa izmišljeni zidovi, ki bi imeli nas deliti.

To je dokazal l. 1863 dr. A. Čebašek v „Zlatem veku“ na strani 145 do 229 pa A. Franki v razpravi: „O poslanicah dveh pravoslavniških episkopov 1881.“ — Razkola je največ krivo žaljeno samoljubje in trdoglavnost, podedovana po Fociju, Cerulariju in Marku Efežkom. — Zato pa molimo, prosimo in kličimo k sv. Cirilu in Metodu, da bi bila po njuni priprošnji, kakor lepo piše Strossmayer, pospešena ona ura božja, ko bi se povrnila jedinstvo in sloga v veri in življenje našega slovanskega ljudstva; in sicer brez najmanjše medsebojne škode, pač pa v splošno blagost in občno slavo našega imena in naše bodočnosti.

P. R.

zbor, ki naj bo obstal iz 6 svetnih in 6 duhovnih zastopnikov galiških, bukovinskih in dunajskih grkokatolikov rusinske narodnosti. 2. Na tem shodu naj se premislijo in prevdarijo vsi zakoni pravoslavne ruske, rumunske, in srbske cerkve, tudi naj se prevdari ustanovitev provincijalnega zbora. 3. Na tistem zboru naj se kolikor mogoče vpliv posvetnih zadev na cerkvene razširi; kajti grkokatoliško duhovstvo gališko je preveč navezano na pokoršino in si ne bo upalo ustavljati se prepričanju, kakoršno mu vsiljujejo škofje. 4. Zboru naj se pripozna pravica imenovanja lastnega metropolita. Konec spomenice se glasi: „Kakor spoznavalec resnice (?) in njeni branitelji (?), podamo se z zaupanjem na delo; ako bi pa sedanja uradna komisija, ki obstoji iz rusinskega duhovenstva in določuje osodo ruske cerkve v Galiciji, ne hotela uslišati našega glasu — glasu splošnih želja naroda — za ta slučaj ne zadene nas nobena krivda, gledé posledie ako se zgodi kako nasilstvo našim svetinjam; ne bo nikakor naša krivda, ako se povrnemo (?) v naročje pravoslavne ruske cerkve, kjer si hočemo spoštovanja za naš narodni interes in potrebe iskati. „Petersburgskija Vedomosti“ še pristavljajo. „Zadeve iztočne cerkve v Galiciji postale so nujne. Zedinjenje, ki se je že postaralo in nima nobene pravice do obstanka več, moralo se bo ali s katolicizmom spojiti in sicer proti svoji najbolj v življenje segajoči koristi, ali pa se povrniti (?) v edino rešilno naročje pravoslavne cerkve. Srednje poti tukaj ni!“ Vse tako kaže, da nekteri, zanikrneži so že zdavnej zreli za odpad od vere in ti doma hujskajo ter nevedne zapeljujejo; kar še manjka, stori pa rusko časnikarstvo. Poslednja izjava Petrogradskega časnika „Petersb. Vedomosti“ dovolj kaže, kako deluje rusko časnikarstvo. Mogoče, da so tudi nekoliko Poljaki krivi, ki Rusinom, ne priznavajo vselej pravic, ktere jim v resnici gredo. Vsekako pa te homatije lahko napravijo vladi veliko sitnosti in celemu cesarstvu mnogo nevarnosti.

Vnanje države.

Srbsko-bolgarski razpor se bo kmalo potolažil. Obe državi ste pri volji vdati se nasvetom, ki ste jih iz Berolina in Dunaja prejeli. Bolgarska je tudi že rekla, da vstreže takoj Garašaninovem zahtevam; le forma naj se še določi, kako. Bivši srbski metropolit Mihael, ki je tudi med srbskimi emigranti v Sofiji, v pismu iz Sofije oporeka sumničanju, da bi se bil i on vdeležil zarote proti Srbiji in se iz tega namena zvezel z upornimi elementi.

Srbska skupščina sprejela je novo davčno postavo, vsled kterege se bode zemljišče razdelilo v razne razrede, za ktere se bode potem od hektarja določil davek. Do sedaj Srbi zemljiščnega davka niso poznali. Narodna banka v Belgradu izdala bo ravnokar izdelanega papirnatega denarja za poltretji milijon frankov v bankovcih po 100 dinarjev (frankov.)

Izid volitev na *Bolgarskem* je za sedanjo vlado jako povoljen. Konservativci, ki so v opoziciji, so podlegli skoraj povsod. Med zvoljenimi poslanci sta tudi ministra Balabanov in Pomjanov. Kar se tiče vdeležitve volitev, so se Turki mnogo bolj zanje zanimali, kakor pa Bolgari; kljubu tem so pa mnogo mandatov zgubili. V prejšnjem zboru so imeli četrtino, sedaj jim bo komaj šestina ostala.

Hud boj, kjer je kri tekla in so so handžarji bliskali, vnel se je 5. t. m. med *Črnogorci* in *Mohamedanci* ob črnogorski-albanski meji blizu Gusinja. Turki so vbili 13 Črnogorcev, katerim so glave porezali. Guverner je poslal takoj ko se mu je vojska sporočila, vojakov na kraj morije; turški Albanci so pa vojakom v oči povedali, da ne bodo nikdar dovolili, da bi se meja med Albansko in Črnogoro uravnala. Boj sam na sebi nastal je pa iz krvne osvete in bo svestno zopet povod drugemu morda še večjemu hoju.

Ruska vlada misli na preosnovo svojih univerz in je državni zbor načrt dotične postave že premlel. Kuratorju se bo določila pravica, da se bo smel v vse podrobnosti vseučilišnega življenja vti-kati, predavanja kontrolirati, senatove zборе sklicavati oziroma vdeleževati se jih in jih voditi. Rektor postane pravi načelnik univerze in mora senat njegove naredbe povsod v bogati. Naučni minister dobil bo pa pravico za rektorja imenovati lahko tretjo osebo, ne da bi se na predlagani dve ozirati moral, kateri mu je senat priporočil.

Najnovejša poročila iz *Egipta* poročajo o zopet oživljenem sovraštvu Arabcev do vsega tujega. Posebno arabski časniki dan na dan ščujejo domačine nad tujce in se je v resnici bati, da se zopet ne ponove morije, kakor so bile svoje dni v Aleksandriji.

Izvirni dopisi.

Iz *Celovca*, 15. junija. (*K volitvam*.) Koroškim rodoljubom, kateri čitajo „Slovenca“, bi rad na srce položil, naj se ne plašijo in naj krepko delajo za narodno stranko. Naj le to pomislijo, da svitli cesar in ministerstvo želita spravo med narodi. Odlikovanje grofa Belkredija, in namestnika Krausa in poslanca Jirečka očitno kažejo, na kateri strani so simpatije merodajnih krogov. Kdor toraj

dela za našo stranko, dela v smislu in duhu svitlega cesarja in Dunajske vlade. Naj se toraj rodoljubi ne plašijo Celovških liberalcev, ti niso še nikogar pojedli, oni nam nič ne morejo, ako se jim le krepko nasproti postavimo. Prevelika boječnost je koroškim rodoljubom mnogo več škodovala, kakor vsa zlovolja nasprotnikov. Če vlada vidi, da nas vsak pisarček v kozji rog užene, kako spoštovanje zamore do nas imeti? Če edini Mačnik s svojima listkoma vse koroške Slovence ustrahuje, ali je potem mogoče, da bi vlada naša moč spoštovala in se na nas ozirala? Pokažimo pri volitvah, da smo krepka, močna stranka v deželi, potem bodo z nami vse drugače govorili!

Ko bi se koroški Slovenci enkrat tega praznega straha znebili, ko bi hodili enkrat odločno naprej, ne pa en korak naprej in dva nazaj, potem bi kmalo druga pela! Že so se začeli kmetje sami gibati, že iz dveh krajev čujem, da mislijo na ustanovo kmečkih čitalnic; ali se ne bodo enkrat ohrabрили tudi izobraženi Slovenci in se kmetom na čelo postavili kot voditelji? Častita koroško-slovenska duhovščina naj posnema ono na Kranjskem in Štajarskem, kjer so tudi iz začetka ojstre pušice ná-njo letele in deloma še letijo, pa vendar svojega stališča ni popustila. Mačnikove pušice bodo za vsakega duhovna le častne. Zato prosim: krepko na volilno delo! z daj naj pokaže, kdor je mož!

Domače novice.

(*God sv. Alojzija*), varuha in zavetnika šolske mladine, obhajali so pred nekaj leti po vseh šolah, vzlasti po srednjih gimnazijskih jako slovesno in prijetno. Nekteri so pristopili takrat k prvemu sv. obhajilu, drugi so se jim pridružili; cerkveni ogovori in vbrano petje — vse opravilo bilo je spodbudno in brez šolskega poduka praznično tako, da so učenci dobrote tega dneva vživali za dušo in za telo. A sedaj ni več tako! Tudi sv. Alojzija dan je šolsko podučevanje in navadno brez skupne sv. maše. Koliko npravnih pomočkov k čednemu obnašanju odpade! Toži se pogostoma, da se šolska mladina v cerkvi ne zna prav vesti. Kako bi se znala, ker se ne vadi! Mnogi se pritožujejo, kako nespametno je skupno šolsko praznovanje prvega ali kterege koli dneva meseca majnika, kedar učenci prosti šole v krdelih brez sv. maše zahajajo na kmete ali na deželo, ondod popevajo ter popivajo, in mnogokrat vsi zdelani na duši in na telesu pozneje obžaljujejo to svoje malo modro pohajkovanje. Naj bi torej cerkveni in državni gospodje, katerim je vzgoja šolske mladine izročena, rajši delali na to, da naklonijo jej kaj takih praznikov, katerih se bodo radostni in hvaležni spominjali, kakor se mnogi starejši veseli spominjajo prelepih slovesnosti o godu sv. Alojzija.

(*Za glediščni vlak*) iz Ljubljane v Zlato Prago osnoval se je odbor, ki bode skrbel za vse, da se vlak pelje proti nižani ceni, in sicer kakor čujemo na polovico. Ker cela voznja cena iz Ljubljane v Prago in nazaj po c. kr. državni (Rudolfovi, Elizabetini in Franc Josipovi) železnici za drugi razred nekako 40, za tretjega pa blizo 30 gold. stane, veljala bi toraj polovica 20 oziroma 15 gold. za tje in nazaj. V odboru so gg. Iv. Hribar, Iv. Murnik, Fr. Šuklje, Ant. Trstenjak in Iv. Železnikar. Ker je v današnjih za razvoj Slovanstva posebno ugodnih in imenitnih časih za vsakega Jugoslavana potrebno, da se vsaj površno soznani z okoliščinami in z narodnim bogastvom naših bratov Čehov, bi pač svetovali, naj se Slovenci obilno vdeležé tega za slovansko vzajemnost toliko pomenljivega in označujočega vlaka. Komur le okoliščine količkaj pripuščajo vdeleži naj se tega popotovanja brez razločka stanu.

(*Spominska plošča*.) Udmatski župan g. Bavdek bode na svoji hiši vzdal kamneno ploščo v večni spomin, da so se bili cesar o lanski šeststoletnici pri tej hiši ustavili in bili pozdravljeni od udmatskega župana. Ploščo bodo slovesno odgnili 13. julija, ko se bode obhajala ravno obletnica omenjenega dogodka.

(*„Prvo bolniščno podporno društvo Ljubljansko“*) ima svoj občni zbor prihodnjo nedeljo 22. t. m. ob 11. uri dopoldne v dvorani na rotovži z navadnim dnevnim redom. Povabljeni so vsi udje.

(*Splašil se je*) danes opoludne na Poljanah nekemu izvoščeku konj in jo je v divjem diru proti finančni direkciji pobrisal. Pred Prdanom stresil bi bi bil prav kmalo izvoščeka samega raz vozú na tla;

ravno toliko da se je vjel. Nesreča se pri tem ni nobena zgodila.

(*Olepšava mesta.*) Včeraj postavil je mestni magistrat na „Opekarski cesti“ in na „Cesti na Loko“ osem novih svetilnic in je ob enem tudi nekaj svetilnic v „Streliških ulicah“ pomnožil. S tem pokazal je mestni zbor, da tudi oddaljenih domačinov Trnovcev ni pozabil.

(*Vožnji red*) na c. kr. Gorenjski državni železnici spremenil se je nekoliko z 20. junijem, t. j. z današnjim dnevom. Tržni vlak se je podaljšal do do Trebiža, od koder se zjutraj ob 7. uri 30 min. odpelje in v Ljubljano namesto ob poludevetih še le ob poluenajstih dopoludne dospe, kjer imajo potniki direktno zvezo z nagličem v Trst in Pulj. Iz Ljubljane odhaja ob 6. uri 40 min. zjutraj in pride v Trebiž ob 10. uri in 5 min. dopoludne. Večerni vlak odide namesto ob 7. uri že ob 6. uri 35 min. popoldne in pride v Trebiž ob 9. uri 38 min. ponoči. Vožnji red pa priobčimo bodoči teden.

(† *Ključavničar L. Zelenec*) je včeraj zvečer ob devetih po dolgem bolehanju umrl. Imel je trakujo v želodcu, ki so mu jo srečno odpravili; toda lotila se ga je pozneje vodenica in včeraj ga je zadel še mrtud, ki ga je spravil na uni svet. Naj v miru počiva!

(*Bela Ljubljana?*) V srce nas boli, da moramo tako pogosto grajati predrzno sodrigo, ki se potika že tudi po najbolj obiskovanih sprehajališčih, kakor po „Zvezdi“ in „Latermanovem“ drevoredu. Med smehom in krikom vedejo se tako, da se ne drznemo popisovati. Čudno se nam zdi, da se med takimi, zlasti vojaki domačega peš-polka, najbrže v družbi „tobakarice“ tolikokrat nahajajo, kateri bi se vendar postavne dostojnosti in svoje olikanosti zavdati morali. Tako so zopet sinoči med sedmo in osmo uro v „Latermanovem“ drevoredu, onkraj železnice, v ravni vrsti proti Tivoli, taki pohujšljivi štiri klopi zasedali in se tako nespodobno vedli, da se taka ostudnost med najdrznejšimi le težko kje nahaja. Saj smo vendar kje že tudi v večih mestih bili in moramo reči, da na kaj tacega vendar nismo še nikjer naleteli, vsaj po očitnih krajih gotovo ne, kakor moramo gledati tukaj le prepogostoma. Naša krasna sprehajališča pod Tivoli, krog Grada, posebno pa po gojzdu, so večkrat napolnjene take nesnage. Za Boga, kaj si morajo misliti ne le dostojni domačini, ampak zlasti še tujei, kedar obiskujejo te kraje, ponos naše bele Ljubljane, in morajo gledati take ostudnosti? Saj si pošten človek, kateri le količkaj sramožljivega čuta še v sebi ima, skoraj več upal ne bo na take kraje, okrepeti se s svežim zrakom. To smo tudi včeraj čutili. Unkraj železnice, kjer se je godilo to, zapaziti je bilo le sem ter tje kakega šetalca, v tem ko je to stran — proti mestu bila skoraj gnječa. Tudi tisti, kateri ostudne reči čekajo po gojzdnih klopih, si dajejo silno slabe spričevanja svoje npravnosti.

(*Društvo tiskarjev za Kranjsko*) priredi v nedeljo 21. t. m. pri lepem vremenu izlet na krasni Bled. Gg. člani društva se uljudno prosijo, točno priti ob 1/2 7. uri zjutraj na južni kolodvor. V Lescah bode zajutrek v gostilnici pri „Triglavu“, obed na Bledu pri „Petranu“. K temu izletu vabi vse člane in prijatelje društva najuljudneje odbor.

(*Volilni shodi bodo na Štajarskem*) v nedeljo 22. t. m. popoldne ob 1/2 4. uri v Podsredi v gostilni g. Alegrija. Govorili bodo državni poslanec dr. Vošnjak, inženir M. Vošnjak, bivši okrajni komisar Jerman in glavni vrednik „Slov. Gospodarja“. 29. junija, to je na praznik sv. Petra in Pavla, popoldne bo volilen shod v Račah ali Slivnici pri Mariboru, v nedeljo 6. julija pa pri sv. Lovrencu v Slov. Goricah. Volilni shod domoljubov iz vseh okrajev pooblastil je po naznanilu „Slov. Gospodarja“ slovensko društvo, da naj razglašuje kandidate za deželni zbor. Ker so pa volitve odložene in se bodo vršile za kmečke občine še le 19. avgusta, za mesta in trga pa kupčijsko zbornico 21. avgusta, za veliko posestvo pa 26. avgusta, odložilo se je tudi razglasenje narodnih kandidatov. Tudi nemčurska stranka se že kaj marljivo giblje po slovenskem Štajarskem za svoje nemčurske kandidate. V Slovenjgraškem in Marnberškem okraju se neki ponuja za kandidata lastnik Hudokočke glažute, g. pl. Gasteiger, glava tamošnjemu „Schulverein“, pa tudi Kandolini iz Poličan, hud protivnik Slovencev, bi kaj rad prišel v deželni zbor štajarski. Pokrovitelj Mariborskih nemškutarjev se že širokousti, kako bodo Slovenci

pri volitvah propali in da v Slovensko Bistriškem okraju dobe komaj 7 do 8 glasov. Morda se pa vendar le moti, in bo izid volitve pokazal, da ni samo sv. Lenartski, ampak tudi še marsikteri drug okraj za nemčurje zgubljen.

(*Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.*) Č. g. Janez Zidanšek imenovan je za knezoškofijskega dvornega kaplana, č. g. Janez Kance, za kaplana pri sv. Petru niže Maribora. — Umrl je č. g. Anton Gorečan, provizor v Loki, 43 let star.

(*Železnico*) v Slatino začnejo 2. julija t. l. meriti po Bobovem dolu naprej, ono od Celja proti Polzeli pa uže prihodnji teden.

(*Is Prevalj*) se piše. „Slov. Gospodarju“, da je 7. t. m. močnemu delavcu P. Šoteljnu mašina v fužini roko do rame zmečkala ter je previden s sv. zakramenti v 2 dneh umrl.

(*Zgubil se je*) kontrolor g. Avsenek iz Oljarice Podgradom. V soboto pred tremi tedni šel je od doma, kamor se ni od tedaj nič več povrnil. Doma je pustil uro in prstane. Ker ga ni od nobene strani, in ker je tudi obleka vsa doma ostala in je Avsenek moral golorok hišo zapustiti, slutijo domači, da se je nesrečnežu zmešalo in je šel morda v Ljubljano.

(*Mariborsko stolno cerkev*) so začeli popravljati; kakor poroča „Slov. Gospodar“ utrgal se je pred sinočnjem velik kos piravega zida tik pod strešjem nad prezbiterijem, ter je z velikim truščem pal na streho zakristije.

(*Bivši deželni poslanec štajarski, Matija Lešnik*), je umrl. Dasi slovenskega rodu, bil je trdovraten pristaš nemčuske stranke.

(*Pazite na otroke.*) Na Valci na Štajarskem pal je 3. t. m. Smodejev vsprejeti šletni fantič v Rečico in utonil.

(*Trgovinska in obrtna zbornica.*) (Dalje.) Če se vozi žagano blago za jednako tarifo kakor surov les, se pač slednji ne bode dosta pošiljal. Marsiktero prevažanje in odpošiljatve izostanejo, in izgubijo se mnogi odpadki pri oddaljenih žagah, kateri bi se inače pač spravili v denar. Po mnogih izkušnjah se more trditi, da se povprečno za kubični meter žaganega lesa potrebuje 1 1/2 kubičnega metra oblikovca, odpade toraj tretjina oblikovca na krajnike in žaganje. Po teži se potrebuje za naložitev voza z žaganim lesom dve naložitvi z oblikovci, ker se n. pr. deske in latve, predno se odpošljejo z železnico, morejo posušiti ter suhega žaganega lesa le blizu 500 kilo kubični meter tehta, oblikovca pa, kateri se ne more tako posušiti, tehta 650 do 800 kilo kubični meter. Če se ozira na razne cene blaga, se dobi naslednji rezultat:

Jeden naklad na železniški voz močnejših hlodov za žaganje daje okolo 16 kubičnih metrov, a okolo 6 gld. = 96 gld.; jeden naklad žaganic ima povprečno 20 kubičnih metrov a 15 gld. kubični meter = 300 gld.; žagan les bi imel toraj blizu trojno vrednost. Pri tem računu so se vzeli močnejši hlodi, katerih se more naložiti 100 metričnih centov; manj ugodna je razmera pri slabšem in svežem oblikovci, s katerim se ne more vsa nosivnost železniškega voza porabiti in kateri ima veliko manjšo vrednost. Tovarne za lesovino in staničvino (Cellulose) rabijo tanek les, prve le svež les, kateri se dopošilja s skorjo, kterega se more samo 12—14 kubičnih metrov na jeden železniški voz naložiti; cena takemu lesu je na kraji, kjer se naklada, komaj 4 gld. za kubični meter, toraj reprezentuje naklad železniškega voza komaj vrednost 48 do 56 gld. Če se vožnja od kraja, kjer se les seka, ne vrši za mal denar, dobi lastnik gojzda komaj kaj za les, tovarne ne morejo več plačati, ker so se cene lesovini in lesnim hrovcem za papirščino zelo znižale. Da se je oblikovec in žagan les postavil v jedno vrsto, je gotovo abnormno.

II. „Slavno c. kr. ravnateljstvo se prosi, da izjemni cenovnik V. od 1. julija 1883 tako spremeni, da se pri lesu za kurjavo, pri krajnikih, lubji in oblikovci na vseh relacijah cene izjemnega cenovnika I. po poti kartiranja uporabljajo, nasproti pa naj se v izjemnem cenovniku V. se nahajajoče cene za posamične relacije in odpuste vozarine s tem, da se vrnejo, odpovedó ter se v primernem obroku vstavijo.“

Med razlogi utemeljitve tega predloga se navaja, da se v istini težko uvidi, da se izjemni cenovnik I. uporablja samo pri rudah in rudninskem ogljiju in ne tudi pri lesu za kurjavo, pri lubji in oblikovci, kateri nimajo povprečno večje vrednosti, večidel še mnogo manjšo; saj je mnogo lastnikov gojzdvov ob železniški progí, kateri lesa za kurjavo

niti v denar spraviti ne morejo ter bi bili s 5 kr. za 100 kilo na mestu, kjer se pripravlja, zelo zadovoljni, vendar ima cent lesa za kurjavo povprečno komaj 40% tiste vrednosti za kurjavo, kakor rudninsko ogljije. Gospodarstveni razlogi gotovo govorijo za to, da bi se lesu dala ista prednost, kakor rudninskemu ogljiju, posebno pa se mora državna železnica na to ozirati, da so najboljši gojzdovi v onih krajih, v katerih imajo lastniki od njih večje dohodke, in čim manjši so dohodki od gojzdvov, tem manj se briga lastnik za-nje, tem bolj gojzd pojema ter se ta prostor spremeni naposled v pašnike.

(Dalje prih.)

Razne reči.

— Barvanje las je zelo škodljivo. Na kliniki v Altoni je popolnoma oslepel igralec Mittel, ki je zgubil vid po mnenji zdravnikov samo zaradi barvanja las.

— Neutrudni athenolog dr. Schliemann je najdel novo palačo s premnogimi stebri, ohranjenimi slikanini, stenami in tlakom. Najdena palača zavzema ves prostor zgornjega Akropola, je zelo znamenita zaradi stenskih slikarj in je po sodbi veščakov iz najstarejše dorske dobe.

— Zanimiva pravda. Blizu Varšave je prodala neka nečloveška mati z imenom Brzakova svojega, nekoliko tednov starega in kršenega otroka, nekemu judu, ki ga je s svojimi otroci po judovski izgubil. Na smrtni postelji je pa to pripoznala katoliškemu duhovniku vpričo dveh prič. Žena onega juda, ki vse taji, kar je umirajoča Brzakova obstala, je umrla pred nekoliko leti. Otrok nima nobenega znamenja, iz kterega bi se dalo sklepati, da je judovskega rodu in je podoben drugim poljskim otrokom. Ljudstvo se zelo zanima, kako bo odločila sodnija, kateri je izročena ta zadeva. Ali je otrok kristjan ali jud?

— Kinina se porabi vsako leto 4 milijone unč, izmed kterih ga sama Amerika potrebuje milijon unč; pridelala ga pa samo 850.000 unč.

Telegrami.

Pulj, 19. junija. Pomorski vojni manever se je pričel in ladije izvanredno dobro delajo svojo nalogo. Jutri zjutraj se bodo sprijeli.

London, 19. junija. Turčija piše velesilam in pravi, da je za Angleško čas potekel, v kterem bi bila morala napraviti v Egiptu red in naj sedaj svoje vojake domov pokliče. Ako se pa velesilam potrebno zdi, da ptuji vojaki v Egiptu ostanejo, naj gredo tjakaj Turki sami, ali pa v zvezi z Angleži, Francozi in Španjoli.

Pariz, 19. junija. Senat je v drugem branji sprejel z 158 proti 115 glasovom član I., ki vničuje postavo od leta 1816 gledé ločitve zakona.

Tujci.

19. junija.

Pri **Maliči**: Edvard vitez Escherih, c. k. dvorni svetnik, z Dunaja. — Janez Salzer, z Dunaja. — Schweiburger, Spieser, Braeh in Bartolič, trg. potovalec, z Dunaja. — Edvard Ohlenroth, s soprogo, iz Neukirchena. — pl. Malič, c. k. stotnik, s soprogo, iz Celovca.

Pri **Stonu**: Peter Blasina, c. k. rač. oficijal, s soprogo, iz Trsta. — G. B. Rossi, trgovec, iz Trsta. — G. E. Morni, trgovec, s soprogo, iz Trsta. — Miha Adler, bankni vradnik, iz Budapešte. — Jakob Kollmann, zasebnik, iz Koprivnice. — Josip Grünwald, trgovec, iz Szolnoka. — Rudolf Eisenstädter, trgovec, iz Schlaininga. — Ignacij Lengyel, trgovec, iz Kaniže. Grile, posestnik, iz Vač.

Pri **Avstrijskem cesarju**: M. Tomec, posestnik, iz Sta-rege trga.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

20. junija.

Papirna renta po 100 gld.	80 gld. 50 kr
Sreberna	81 " 35 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	102 " 20 "
Papirna renta, davka prosta	95 " 70 "
Akeije avstr.-ogerske banke	858 " — "
Kreditne akeije	160 gld. 307 " 40 "
London	121 " 85 "
Srebro	— " — "
Ces. cekini	5 " 76 "
Francoški napoleond.	9 " 68 1/2 "
Nemške marke	59 " 55 "

„Jurij s pušo“,

šaljiv list s podobami, (4)

izhaja dvakrat na mesec v Trstu. Naročnina mu je do konec leta 1 gld. 50 kr. Naj se pošilja pod naslovom **Ivan Dolinar**, tiskarna Amati v Trstu.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.